

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Corpus Doctrinae Christianae

Melanchthon, Philipp

Lipsiae, 1572

VD16 M 2890

De Coena Domini.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36094

nam esse, sed vere tunc à Deo recipi & sanctificari infantes. Quia tunc inferuntur Ecclesiæ, ac ad tales promissio pertinet. Ex-
terum autem de hac re multa scripta in nostris Ecclesijs edita, quibus
dicuntur Anabaptistæ.

DE COENA DOMINI.

ET Baptismus, & Cœna Domini, sunt pignora & testimonia gratiæ, ut antea dictum est, quæ de promissione, & tota redemptione nos commonefaciunt, & ostendunt beneficia Evangelij ad singulos pertinere, qui his ritibus utuntur. Sed tamen hoc discrimen est: per Baptismum singuli inferuntur Ecclesiæ, sed Cœnam Domini simul etiam voluit Dominus esse nervum publicæ congregationis: Vult enim Deus ministerium Evangelij publicum esse, non vult in laebris tantum inclusam teneri Evangelij vocem, sed exaudiri eam: vult se agnosci & inuocari à toto genere humano. Ideo vult publicos & honestos esse congressus, & in his vult sonare Evangelij vocem, vult se ibi inuocari & celebrari. Vult etiam hos ipsos congressus, testes esse confessionis & seiunctionis Ecclesiæ Dei, ab aliarum gentium sectis & opinionibus.

CONVENIT Iohannes Epheesi cum suo cœtu, & docet Evangelium, & vsu Sacramenti vult eorum ostendit se hanc doctrinam amplecti, & hunc Deum inuocare, qui Evangelium tradidit, & seiunctum se esse à Diane, Iouis, & aliorum idolorum cultoribus. Vult enim Deus conspici & audiri suam Ecclesiam in mundo, & vult seiunctam esse multis publicis signis à reliquis gentibus. Sic haud dubie suos cœtus habuerunt primi patres, Adam, Seth, Enoch, Noë, Sem, Abraham: & deinceps politia Israel habuit multos ritus, ut seiunctio illa à gentibus esset conspicua.

ADDIDIT etiam Dominus peculiarem promissionem congregationi Matth. 18. Vbi cum duo aut tres congregati sunt in nomine meo, ero in medio eorum. Item Matth. 18. Quicquid petitis consentientes, fiet eis. Et in Psal. 149. Laus eius in Ecclesia sanctorum.

SUNTQUE promissiones, in quibus Deus affirmat se Ecclesiam seruatorem esse, eo dulciores, quia intelligimus eum publicum ministerium in congressibus honestis conseruare & restituere: sicut & in ipsis verbis Cœnæ inclusa est hæc promissio, cum iubet associari mortem Domini, & hanc Cœnam distribui donec venerit.

Vritur igitur reuerentia maior sit in huius Sacramenti vsu, veræ causæ institutionis cogitentur, quæ ad publicam congregationem, & ad singulorum consolationem pertinent.

PRI-M-A CAUSSA est: Finitus Dei vult in publica & honesta congregatione sonare vocem Evangelij. Huius congregationis vinculum vult esse hanc summionem;

q. 12

quæ summa reuerentia facienda est, cum ibi testimonium exhibetur mirandæ societatis Domini & sumentium: de qua reuerentia Paulus loquitur 1. Cor. 11. inquit: Qui sumit indigne, reus erit corpori & sanguinis Domini. **SECUNDA**, vult & concionem, & iuramentum prodesse ad conseruationem & propagationem memorie passionis, resurrectionis, & beneficiorum suorum. **TERTIA**, vult quemlibet sumentem hoc testimonio singulariter confirmare, & abtut ad se pertinere beneficia Euangelij, cum concio sit communis & hoc testimonio, hac sumptione ostendit te ipsius membrum esse, & te ablutum esse sanguine suo, & facere se hoc fœdus tecum. Iohannes Manere in me, & ego in vobis, Item, Ego in eis, & tu in me.

QUARTA, vult hanc publicam sumptionem, confessionem esse, qua ostendas, quod doctrinæ genus amplectaris, cui cœteri ita iungas. Vult & gratias agi publice & priuatim in hac ipsa cœremonia, Deo æterno Patri, & Filio, & Spiritui sancto, cum pro cæteris beneficijs, tum nominatim pro hoc immenso beneficio redemptionis & conseruationis. Vult & ipsis Ecclesiæ membris inter se se vinculum esse tuæ benevolentia. Ita multi fines concurrunt. **HÆC** in cœremoniis marum caussarum commemoratione inuitantur homines ad Sacramenti reuerentiam & vsum. Et docemus quomodo profiti vias, & te damnamus portentosum errorem Monachorum, qui scripsissent sumptionem mereri remissionem peccatorum, & quidem ex opere operato, sine bono motu utentis. Hæc Pharisaica imaginatio perit cum dicto Habac. 2. Iustus sua fide viuet. Sic igitur eruditus sciam, accessuros ad Cœnam Domini oportere poenitentiam, seu conuersione afferre, & accensa iam fide in cogitatione de morte & resurrectione, & beneficijs filij Dei, quærere hanc confirmationem humani dei: quia in vfu Sacramenti fit testificatio, quæ ostendit, ad se pertinere beneficia filij Dei. Fit & testificatio, quod te sibi membra adiungat, & quod sit in te, sicut dicit Iohan. 17. Ego in vobis, &

MONEMUS etiam, ne existiment propter hoc opus, seu obœdientiam remitti peccata, sed vt fiducia intueantur moerent meritum filij Dei, & resurrectionem eius. Et statuunt propter ipsam nobis peccata remitti, & velle eum hanc fidem hac commonefaciamus & testificatione confirmari. Cum hoc modo fides, consolatio, gratia, & gratiarum actio crescunt, prodest sumptio. Nec mittuntur vlli ad communionem, nisi prius à Pastore aut collegiis auditi sint, & absoluti. In hac exploratione interrogantur & explorantur rudiores, de tota doctrina: & deinde absolutio pronuntiat. **DOCENTUR** etiam homines, Sacramenta esse diuinitus instituta, & extra vsum institutum res ipsas non habere rationem Sacramenti, sed in vfu instituto in hac communicatione

substantialiter adesse Christum, & vere exhiberi fumentibus corporis & sanguinem Christi: Christum testari quod sit in eis, & faciat eos sibi membra, & quod abluerit eos sanguine suo, sicut & Hilarius dicit: Hæc accepta & hausta efficiunt, ut & nos in Christo, & Christus in nobis sit.

In ipso autem ritu seruamus morem vsitatum vniuersæ Ecclesiæ veteris, Latinæ & Græcæ. Non sunt priuatæ Missæ, hoc est, tales in quibus non fiat distributio corporis & sanguinis Christi: Sicut nec vetus Ecclesia aliquot sæculis post Apostolos, tales Missas habuit, ut descriptiones veteres apud Dionysium, Epiphaniam, Ambrosium, Augustinum, & apud alios ostendunt. Et Paulus 1. Cor. ii. expresse iubet, simul fieri multorum communionem.

Itaque in publica & honesta congregatione recitantur aut canuntur preces, & Symbolum, & lectiones distributæ in dies festos vsitato more. Deinde fit concio de beneficijs filij Dei, & de aliqua doctrinæ parte, ut series temporum præbet argumentum. Postea recitat Pastor gratiarum actionem & preces pro vniuersa Ecclesia, pro potentibus & de præsentis necessitate: & orat Deum, ut propter filium, quem voluit fieri victimam pro nobis, remittat nobis peccata, & nos saluet, colligat & seruet Ecclesiam.

Deinde recitat verba Christi, de Cœnæ institutione, & sumit ipse, distribuit fumentibus integrum Sacramentum: qui reuerenter accedunt, antea explorati & absoluti, & ibi suas preces ad publicas adiungunt. Ad extremum, rursus recitatur gratiarum actio. Hunc ritum, & hanc communionem, plurimum congruere cum scriptis Apostolorum, & cum consuetudine veteris Ecclesiæ, fere vsq; ad Gregorij ætatem, norunt omnes, non profus ignari antiquitatis: quod cum ita sit, probanda, non improbanda est nostrarum Ecclesiarum consuetudo: sed aduersarij improbantes nostram consuetudinem, defendunt multos errores, alij magis tetros, alij nouis iam artificijs fucatos.

Primum ante hoc tempus scripserunt, fieri oblationem in Missa pro viuis & mortuis, & mereri eam facienti & alijs remissionem peccatorum ex opere operato. Et hæc plurimorum persuasio fuit, & adhuc est similis Pharisaicæ & Ethnicæ. Nam eodem modo Pharisei & Ethnici somniabant, se ex opere operato mereri sibi & alijs remissionem peccatorum, pacem, & alia multa bona. Aut etiam si quibusdam cæci verecundius loquebantur, & dicebant mereri ea non sine bono motu sacrificantis, tamen sacrificia ipsa fingebant esse merita & precium. Hac opinione cumulabantur sacrificia, & crescebant auaritia quæstus. Talis est Missarum mercatus, & prophanatio Cœnæ Domini, fere in toto orbe terrarum.

Vult autem Deus, vitiosos cultus taxari & aboleri. Ideo vocem diuinam simpliciter & recte proponimus, quæ erit illos damnat. Ac toto peccatore affirmat.

T

MIDP

mus coram Deo & tota Ecclesia in celo & in terra, tantum fuisse
cum sacrificium propitiatorium, seu, quo ira æterni patris aduersus
genus humanum placata est, scilicet, Toram filij Dei Domini
Iesu Christi crucifixi & resuscitati obedientiam. Hic vnico est
agnus, qui tollit peccata mundi, Iohan. 1. De hoc vnico sacrificio
etum est, Hebr. 10. Vnico sacrificio consummauit in perpetuum,
qui sanctificantur.

Et hoc sacrificium singulis sua fide
eatur, cum audiunt Euangelium, & Sacramentis vtuntur, vt Paulus
quit Roman. 3. Quem posuit propitiatori in sanguine per fidem.
Hab. 2. Iustus fide sua viuet: Et in 1. Pet. 1. Sanctificari spiritu
obedientiam & consperionem sanguinis Iesu Christi. Cetera sac-
ficia in veteri Testamento fuerunt typica, de quibus suo loco copio-
us dicitur. Et nequaquam merebantur remissionem peccatorum,
omnes iusticia Sanctorum omnibus temporibus, fuerunt, sunt
erunt sacrificia laudis, seu *ευχαριστια*, quæ non merentur facere
aut alijs remissionem, sed sunt cultus debiti in singulis, & placet
propter Mediatorem & summum Sacerdotem Filium Dei, vt dicitur
ad Hebr. 13. Per ipsum offerimus sacrificium laudis semper Deo.
Hanc esse immortam & æternam veritatem, manifestissimam est.

Quo vero citantur contra tam claram lucem veritatis,
Centones, quos nominant Canones Missæ, etiam manifestum est
similes esse Canones, Græcos & Latinos. Et Græcos ipsos dis-
re inter sese de re maxima, & in Latino Canone apparet pauca
assutas esse lacinias ab ignotis autoribus.

Vetus Ec-
lesia vtitur nominibus sacrificij & oblationis, sed intelligit vnam
actionem, preces, sumtionem, recordationem, fidem, confes-
sionem, & gratiarum actionem. Hæc tota actio interior & exterior, in
quolibet conuerso ad Deum, & in tota Ecclesia, est reuera sacri-
cium laudis, seu *ευχαριστια*, & *λογικη λατρευα*. Et cum inquit
Dominus Iohan. 4. Veri adoratores adorabunt patrem in spiritu
veritate, affirmat, in nouo Testamento non præcipi externa sacri-
cia, quæ fieri necesse sit, etiam si in corde nulli sint motus Spiritus
sancti, sicut in lege necesse erat ceremoniam paschatos seruare.

Sed de Coena Domini dicitur 1. Corinth. 11. Probet se
quisq; &c. Ita prodest vnti Coena Domini, cum affert precorantem
& fidem, & non prodest ei alienum opus. Præterea de mortuis ma-
nifestum est, totum hoc spectaculum pugnare cum verbis institutio-
nis Coenæ, in quibus dicitur: Accipite, manducate, &c. Hoc factum
in mei recordationem. Quid hoc ad mortuos, vel absentes? Et
in magna parte Europæ plurimum Missarum fit pro mortuis.
Magna multitudo etiam prorsus ignorans, quid agat, legit Missam
seipsum

propter mercedem. CUM autem hæc omnia manifeste sint
 nota, facere oblationem, vt loquuntur, vt mereatur viuus & mor-
 tuus: aut facere nescientem, quid agat: horribiliter peccant, qui hæc
 scelerata retinent & defendunt. Et cum ritus extra vsum institutum
 non habeat rationem Sacramenti, qualis ibi fiat idolorum cultus,
 cogitent pij & eruditi.

EST & manifesta prophanatio, par-
 tem coenæ Domini circumgestare, & adorare: vbi prorsus transfer-
 tur pars ad vsum toto genere diuersum ab institutione, cum textus
 dicat: Accipite, manducate: cum quidem & recens sit hoc specta-
 culum.

POSTREMUM, quales sunt mores plurimorum sacrifi-
 ciorum & Monachorum in tota Europa, qui non curant hoc di-
 cum, i. Corinth. ii. Probet se vnusquisq; Item: Quicumq; indigne
 sumit, reus erit corporis & sanguinis Domini, i. Cor. ii. Hæc cuiq;
 per se nota sunt.

ET S I autem pontifices & hypocritæ, qui præ-
 stigias quarunt ad hæc mala stabilienda, rident has querelas, tamen
 certissimè est Deum horribiliter irasci his sceleribus: sicut in Israël
 irascebatur sacrificiorum prophanationibus. Et videmus iræ exempla
 manifesta, tot regnorum ruinas, vastationem orbis terrarum quam
 faciunt Turcæ, confusiones opinionum, & multas tristissimas dissi-
 pationes Ecclesiarum.

T A autem Fili Dei, Domine Iesu Chri-
 ste, crucifixe pro nobis & resuscitate, summe Sacerdos Ecclesiæ tuæ,
 veris gemitibus oramus, vt propter tuam & æterni patris tui gloriam,
 deleas idola, errores & abominationes: & sicut ipse precatus es, fan-
 ctissime nos in veritate tua, & in pectoribus plurimorum accendas lu-
 cem Euangelij tui, & veram inuocationem, & corda nostra ad veram
 obedientiam flectas, vt grati, te in omni æternitate celebremus.

OMNIUM Angelorum & hominum eloquentiam superat ma-
 gnitudo peccatorum, quæ prophanatio Coenæ Domini tot iam sa-
 culis parit, Et nos, cum par oratio tantæ rei nulla esse possit, bre-
 uiores sumus: & in hoc ingenti dolore filium Dei oramus, vt ipse
 hæc mala emendet: & simul ad declarationem copiosorem nos apud
 eos offerimus, qui eam audire volunt. Sed in hac quæstione præci-
 pue fieri cernimus hoc, quod ait Salomon: Perinde facere canentem
 carminæ prauo cordi, ac si acetum fundat supra nitrum.

H A S de sacrificio persuasiones, sciunt aduersarij neruos esse suæ potentiæ
 & opum, ideo contrariam orationem audire nolunt. Quidam astute
 iam lenire absurda discunt. Non est, inquit, meritum oblatio, sed
 applicatio: struunt insidias verbis, & eosdem abusus retinent.

D I X I M V S autem etiam antea, vnumquemlibet fide sua facere
 sibi applicationem sacrificij Christi, & cum audit Euangelium, & cura
 ritur Sacramentis. Et scriptum est i. Corinth. ii. Probet vnusquisq;
 seipsum. Non igitur sentit Paulus, ceremoniam alteri non videnti

T A prodesse.

prodesse. Et filius Dei ipse sese obtulit, ingrediens in sanctorum factorum; id est, in arcanum consilium diuinitatis, cernens voluntatem aeterni Patris, & ingentem iram sustinens, & causas huius mirandi consilij intelligens. Hæ res magnæ significantur, cum dicitur textus ad Hebr. 9. Sese obtulit. Et cum inquit Esai. 53. Posuit animam suam hostiam pro peccato. Quid igitur nunc intelligimus sacrificij, qui dicunt se offerre Christum? nec antiquitas hoc modo locuta est.

SED atrocissima oratione nos accusant: dicunt nos iugere iugum sacrificij: sicut faciebat Antiochus, qui typus est Antichristi. Respondimus etiam antea, nos retinere totum ritum Ecclesiæ Apostolicæ: & iugum sacrificij est, sonare doctrinam incertam Euangelij, & recte inuocare Deum: denique, ut Dominus inquit Iohan. 4. est adorare Patrem in spiritu & veritate, Complectimur etiam hic verum usum Sacramentorum.

HÆC omnia cum solissime retineamus, summa reuerentia retinemus iugum sacrificij: illi abolent, qui veram inuocationem & ipsam Cœnam Domini multis modis corrumpunt, qui iubent inuocare homines mortuos, qui Missas venales habent, qui iactitant se oblatione sua alijs mercedi doctrinæ de penitentia & remissione peccatorum multos terrores immiscent: qui iubent dubitare agentes penitentiam, an sint in gratia, qui libidinibus & idolis Ecclesiam polluunt. Hi sunt Antiochi similes, non nos, qui obœdite Filio Dei studemus, dicitur Iohan. 14. Si quis diligit me, sermonem meum seruabit.

POSTREMO ET DE VSV INTER- gri Sacramenti pauca quædam dicenda sunt.

REMOVEATUR sophistica à iudicijs Ecclesiæ. Norunt omnes, Cœnam Domini ita institutam esse, ut detur populo reseruum Sacramentum, sicut scriptum est: Bibite ex hoc omnes. Nota est consuetudo veteris Ecclesiæ, Latinæ & Græcæ. Ideo fatendum est prohibitionem vnus partis iniustam esse. Legitima hominum Testamenta violare iniustum est: cur Filij Dei Testamentum, sanguinem ipsius obsignatum, Episcopi violant? DOLENDUM est, tantam esse impudentiam quorundam, ut contra hoc grauissimum argumentum fingant sophismata, ad stabiliendam prohibitionem: quorum refutationem in re manifesta omittimus.

DE POENITENTIA.

DE beneficio hæc pars doctrinæ in primis magna perspicuitate in nostris Ecclesijs illustrata est, cum Sententiarum eam inuocantibus